

První strana dopisu Pero Vaze de Caminhy králi Manuelovi
(1. 5. 1500)

Pero Vaz de Caminha

Dopis králi Manuelovi o nalezení Brazílie

Pane,

třebaže vrchní kapitán této Vaší flotily, jakož i ostatní kapitáni píší Vaši Výsosti zprávu o nalezení této Vaší nové země, jež byla nyní při této plavbě nalezena, já rovněž neupustím od toho, abych o tomto Vaši Výsost zpravil, jak nejlépe budu moci, ačkoli, abych pravdu pověděl a řekl, ovládlám toto ze všech nejmeně.

Nechť však Vaše Výsost nepřijímá mou nezna- lost s nevolí a necht' za jisté má, že ke zkrášení či rozšíření nevedu zde více než to, co jsem spat- řil a co se mi jevilo.

Nezpravím zde Vaši Výsost o záležitostech plavby, poněvadž bych to nesvedl a lodivodi si toto jistě vzali na starost. Pročž to, pane, o čem mlu- viti budu, započínám a pravím:

K vyplutí z Belému, jak je Vaši Výsosti zná- mo, došlo v pondělí 9. března. V sobotu, 14. tébož

měsíce, mezi osmou a desátou bodinou, našli jsme se mezi Kanárskými ostrovy, blíž Gran Canarii, kde jsme se plavili během celého toho dne v bezvětří, přibližně tři až čtyři míle⁷ na jejich dohled. A v neděli, 22. toho měsíce, asi tak v deset hodin, se nám naskytl pohled na Kapverdské ostrovy, lépe řečeno na ostrov sv. Mikuláše, dle povědi Pera Escovara, lodivoda.

Následující noci, v pondělí, se za svítání ztratila z flotily Vasco de Ataide se svou lodí, aniž by nastalo špatné počasí, jež by tobo mohlo být příčinou. Kapitán učinil kroky k jeho nalezení, jedním i druhým směrem, ale neobjevil se více!

I pokračovali jsme tedy v naší plavbě tímto mořem, stále vpřed, až jsme v úterý po Velikonočích, což bylo dvacátého prvního dubnového dne, vzdálení od zmíněného ostrova přibližně 660 či 670 mil, podle slov lodivodů, narazili na jisté známky pevniny, jimiž byla velká hojnost podlouhlých rostlin, jimž námořníci říkají labve⁸, tak jako jiných nazývaných oslí ocas⁹. A ná-

⁷ Zde, i dále v textu jsou míněny tzv. leguas, středověké španělské a portugalské míle; velikost této míle se pohybuje mezi 6000 a 6600 m; námořní míle (*legua marítima*) zde pak odpovídá 5555 m.

⁸ Nebo též lahev (*botelha* nebo *botelha*); nejčastěji ztotožňována s chaluhou bublinatou (*boadilha*).

sledující středu jsme po ránu narazili na ptáky, kterým říkají buňáci¹⁰.

Tobo dne, v době nešpor, spatřili jsme pevninu! Ponejprve velikou horu, velmi vysokou a zablenu; a jiná nižší pohoří na jib od ní; a rovinnu s rozsáhlým stromovím; vysoké hoře dal kapitán jméno Velikonoční hora a zemi – Země Pravého kříže.

Nechal spustit olovnici. Určili dvacet pět sáhů; a po slunce západu, asi šest mil od pevniny, vyhodili jsme kotvy v hloubce devatenácti sáhů – čisté zakotvení. Tam jsme setrvali celou onu noc. A ve čtvrtek po ránu napjali jsme plachty a směřovali přímo k pevnině, plující menší lodě napřed, sedmnácti, šestnácti, patnácti, čtrnácti, třinácti, dvanácti, deseti a devíti sáby, až na půl míle od pevniny, kde jsme všichni vyhodili kotvy oproti ústí jakési řeky. A zakotvili jsme přibližně kolem desáté hodiny.

Odtamtud jsme zahlédli muže pohybující se po pobřeží, asi sedm nebo osm, podle tobo, co říkali na malých lodích, jež dorazily nejdrve.

Spustili jsme tedy čluny a lodky a přibylí ihned

⁹ Mořská rostlina, kterou se nepodařilo blíže identifikovat.

¹⁰ Buňák krátkozobý.

vsichni kapitáni lodí na tuto vlnkovou loď, kde mezi sebou hovořili. A vrchní kapitán poslal na pevninu v člunu Nicolaa Coelha, by obhlédl onu řeku. A jak tam připlouval, sbíhali se muži po pobřeží, po dvou, po třech, takže když se člun přiblížil k ústí řeky, bylo jich tam již osmnáct nebo dvacet.

Byli snědí, vsichni nazí, bez čehokoli, co by jim zakrývalo jejich hanbu. V rukou nesli luky se šípy. Všichni se kvašem ubírali ke člunu; a Nicolau Coelbo jim dal znamení, aby odložili luky. A oni je odložili.

V té chvíli nebylo možné s nimi hovořit ani docílití užitečné domluvy, neboť moře se třáсило o břeh. Dal jim pouze červený baret a lněnou čapku, kterou měl na hlavě, a černý klobouk. Jeden z nich mu dal klobouk z dlouhých ptáčích perí a s malou korunkou z červeného a hnědého perí jako z papouška; a další mu dal velkou šňůru drobných bílých korálek podobných perlám, kusy, kteréžto, jak předpokládám, kapitán zasílá Vaši Výsosti, a s tím se navrátil k lodím, jelikož bylo pozdě a nebyla s nimi kvůli moři možná domluva.

Následující noci dul jihovýchodní vítr s lijákem tak, že zrnital loděmi, předešlým kapitánem

skou. A v pátek ráno, přibližně v osm hodin, nechal kapitán na radu lodivodů zvednout kotvy a napnout plachty; i pluli jsme podél pobřeží, se čluny a loďkami připravenými k zádi, směrem k severu, zjistit nalezneme-li nějaké útočiště a dobré místo k přistání, kde bychom se zdrželi, nabrali vody a dříví. Ne že by se nám jich nedostávalo, ale abychom se zde zorientovali.

Než jsme napjali plachty, bylo na pobřeží u řeky usazeno nějakých šedesát nebo sedmdesát mužů, kteří se tam postupně shromáždili. Pluli jsme podél a kapitán přikázal malým lodím, aby pluly blíže k pevnině, a až by objevily pro loď bezpečné přistání, aby svimuly plachty.

I plavili jsme se podél pobřeží asi deset mil od místa, kde jsme zvedli kotvy, když zmíněné malé lodě našly útes, uvnitř s velmi dobrým a velice bezpečným přístavem, se značně širokým vstupem. I vpluly dovnitř a svimuly plachty. Velké lodě připluly za nimi a něco před slunce západem také skasaly plachty, asi míli od útesu, a zakotvily v hloubce jedenácti sáhů.

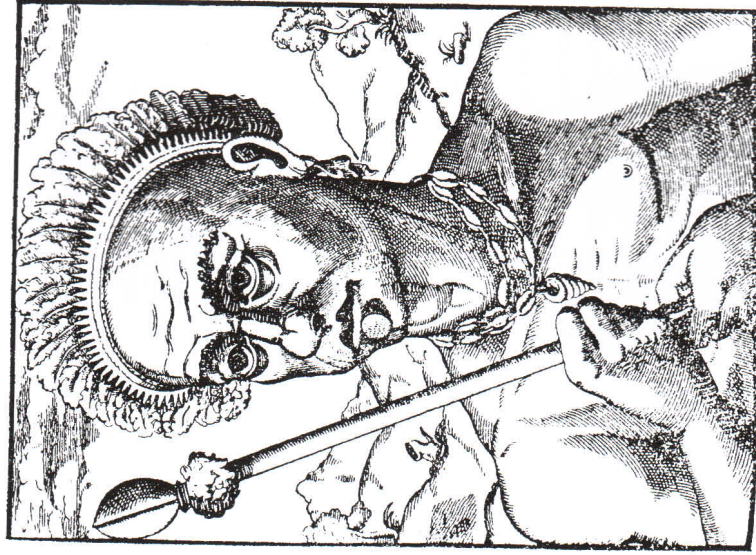
A že byl Afonso Lopes, náš lodivod, z příkazu kapitánova v jedné z těch malých lodí a že je to člověk bystrý a na takové věci šikovný, vsedl ihned do loďky a jal se zkoumat prostor uvnitř

přístavu; i vzal s sebou dva z těch tamních mužů, mladé a urostlých postav, kteří se nacházeli v domorodém člunu¹¹. Jeden z nich nesl luk a šest nebo sedm šípů; a po pobřeží jich přecházelo se svými luky a šípy mnoho; avšak nepoužili jich. Přivedl je okamžitě, již v noci, ke kapitánovi, na jehož lodi byli přijati s velkou radostí a oslavami.

Jejich rysem jest, že jsou snědí, jakoby načervenalí, pěkných tváří a pěkných nosů, dobře stavění. Chodí nazí, bez jakékoli pokrývky. Nepřikládají důležitost tomu, zakrývají-li či ukazují svou hanbu; a je v tom počínání taková nevinnost jakoby provertané a v nich vstrčené bílé pravé kosti dlabné na šířku dlaně, silné jako vřeteno bavlny, na koncích ostré jako vrták. Zastrkávají si je do vnitřní strany pysku; a část, již mají mezi pyskem a zuby, zhotovena jest jako šachová věž, zasažená tam takovým způsobem, že jim není na obtíž ani jim nebrání v mluvě, jídle či pití.

Jejich vlasy jsou hladké. A nosí je sestříhané ve vysokém sestříhu, vyšším než nad břeben, vel-

... měli spodní pysky provertané a v nich vstrčené bílé pravé kosti ...

¹¹ Caminha jej, jak je v té době obvyklé, nazývá *almadia* a k jeho popisu se vrací o něco později.

(André Thevet, *Les singularités de la France Antarctique*, Paris 1558).

ké mobutnosti a vybolené až nad uši. A jeden z nich měl vsadu pod vlasy od spánku ke spánku cosi podobajícího se vlásence z per žlutavého ptáka, o délce jednoho lokte¹², velmi husté a celistvé, jež mu zastírala šíji i uši. A byla přilepená ke kstici, brk po brku, substanci měkkou jako vosk (ten to však nebyl) takovým způsobem, že ta čelenka byla velmi okroublá a velmi celistvá a velmi rovnoměrná, a nebylo třeba než umytí k jejímu odstranění.

Kapitán seděl na židli, když se dostavili, skvěle oblečen, s velikým zlatým nábrdelníkem na krku a kobercem u nobou jako podložkou. Sancho de Tovar, Simão de Miranda, Nicolau Coelho, Aires Correia a my ostatní, již s ním na této lodi plujeme, seděli jsme na koberci na zemi. Byly zapáleny pochodně. Vstoupili. Neprojevili však zdvořilost žádným znamením ani řečí ke kapitánovi ani k nikomu jinému. Avšak jeden z nich utkvěl pohledem na kapitánově nábrdelníku, i počal ukazovat rukou k pevnině, a pak na nábrdelník, jakoby nám říkal, že tam je zlato. Poblédl též na stříbrný svícen a stejným způsobem

¹² Stará délková míra *coto* odpovídá 44 cm nebo dvěma dlaním, na rozdíl od podobné portugalské míry *cozado* (66 cm) a od lokte českého (59 cm) nebo vídeňského (78 cm).

bem ukazoval směrem k pevnině a pak opětovně ke svícnu, jakoby tam bylo i stříbra.

Ukázali jim bněděho papouška, jebož s sebou kapitán vozil; vzali jej ihned do ruky a ukazovali směrem k pevnině, jakoby říkali, že jich tam je. Ukázali jim beránka: nebdali bo. Ukázali jim slepici, skorem se jí báli; nechtěli se jí ani dotknout, a poté ji uchopili jakoby vystrašení.

Najíst jim tam dali: chleba a vařených ryb, cukroví¹³, medu a sušených fiků. Skoro nic z toho jim nebylo po chuti; a okusili-li něčeho, ihned to vyplivli. Přinesli jim v pobáru vína, sotva v něm ústa smočili; nic jim nechtutalo ani neláčnili po dalším. Přinesli jim vodu ve džbánu¹⁴. Nenapili se. Sotva v ní ústa smočili a vypláchl, ihned ji vyplivli.

Jeden z nich zablédl bílé korálky řížence; naznačil, aby mu je dali, velmi se s nimi těšil a zavěsil si je na krk. Následně je sňal, obtočil si je kolem paže a ukazoval k pevnině a pak opětovně na korálky a na kapitánův nábrdelník, jakoby říkal, že by za to dali zlato.

¹³ *Fartel* nebo také *farte*, *farto* atp. Jedná se o pečivo portugalské kuchyně připravované z pšeničné mouky, medu a koření.

¹⁴ *Albarrada*; většinou stříbrná, ale i porcelánová nádoba na vodu, zpravidla s jediným uchem a pokličkou.

Takto jsme to pojali, neboť takto jsme si to přáli. Chtěl-li však říci, že by si vzal korálky i nábr-
delník, to jsme mu rozumět nechtěli, neboť by-
chom mu je nedali. A poté navrátil korálky tomu,
kdo mu je byl dal.

I tu se na koberec natáhli na záda ke spánku
bez toho, aby se zabývali zakrytím své hanby,
jež nebyla obřezána a jejíž ochlupení bylo dobře
vyholeno. Kapitán nařídil podložiti jim pod hla-
vy jeho podušky; a ten s přičeskem se činil, aby mu
jej neponičili. I přehodili přes ně přikryvku; a oni
přivolili, zůstali tak a usnuli.

V sobotu po ránu kapitán přikázal napnout
plachty a zamířili jsme k vjezdu do zátoky, jenž
byl velmi široký a hlouboký šest až sedm sáhů.
Všechny lodě vpluly dovnitř; a zakotvily v pěti
nebo šesti sázích – kotviště uvnitř tak prostorné,
tak náramné a tak bezpečné, že by v něm našlo
útočiště více než dvě stě lodí a plavidel. A jak-
mile byly lodě ukořveny, všichni kapitáni přibýli
na tuto loď vrchního kapitána. A kapitán při-
kázal Nicolau Coelhovi a Bartolomeu Diasovi,
by se vydali na pevninu a vzali s sebou ony
dva muže a propustili je i s jejich lukem a šípy.
A přikázal také dát každému z nich jednu svou
novou košili, červenou čapku a ruženec z bílých

hostých korálků, jež si odnesli omotané na pa-
dltěch, a dále rolničky a zvonky. A poslal s nimi,
by tam zůstal, jednobo vyboštěného jinocha, slu-
bu pana Joãa Têla, jemuž říkají Afonso Ribeiro,
aby tam s nimi pobýval a vyzvěděl něco o jejich
zvláštích a zvyklostech. A mně poručil, abych šel s Ni-
colau Coelhoem.

Tak jsme pluli rychle přímo k pobřeží. Tam se
lhned seběhlo přibližně dvě stě mužů, všichni
nazí, s luky a šípy v rukou. Ti, jež jsme vezli
s sebou, jim naznačili, aby se vzdáli a odložili
luky; a oni je položili, neozdálili se však mnoho.
Sotva odložili luky, ti, jež jsme my vedli, vy-
stoupili z člunu a vyboštěný jinoch s nimi. Vyro-
dvoše se, již se více nezastavili; jeden nečekal
na druhého, ba spíše se hnali, kdo z koho. I pře-
kročili řeku se sladkou vodou, co tamtudy proté-
ká, s tolikou, že jim byla až po stebna; a spolu
s nimi mnoho jiných. A takto se za řekou hnali
do houští palem, kde se nacházeli další. Tam zů-
stali stát. Mezitím vyboštěnec odešel s mužem,
jenž jej hned poté, co opustil člun, přátelsky přijal
a dovedl až tam. Záhy jej však dovedli zpět.
A s ním přišli i ti, jež jsme s sebou přivezli, jsouce
již nazí a bez čapek.

Tu jich počalo přicházeti mnoho. Po kraji moře

postupovali ke člunům, až již dále nemohli; přinášeli tykve s vodou a brali některé sudy, jež jsme měli s sebou; plnili je vodou a nosili nám je ke člunům. Ne že by přicházeli až k samému okraji člunu. Ale zblízka nám dávali sudy, jež jsme my přebírali; a žádali, abychom je něčím obdarovali. Nicolau Coelbo měl s sebou rolníčky a náramky. I jedněm dával rolničku a jiným náramek, a takto navnadění, byli by nám málem i ruku podali. Dávali nám své luky a šípy za klobouky a lněné čapky nebo za cokoli, co jim kdo chtěl dát.

Tady od nás odesli další dva jinoši, jež jsme více nespatriili.

Mnoho z nich, či takřka většina z těch, co se tam vyskytovali, měli v pyscích ony kostěné špice. A někteří, již byli bez nich, měli pysky provrtané a v děrách těch dřevěných zátek, jež vypadaly jako zátky od měchů¹⁵, další měli tři takové špice, a to jednu vprostřed a dvě po stranách. A byli tu jiní, jejichž těla byla částečně nabarvena, kupříkladu: polovina těla byla jejich přirozené barvy a polovina zbarvená tmavě, jakoby domodra; a těla jiných byla rozdělena do čtvercových polí, jako

¹⁵ Zátky od měchů na vodu či víno.

čtvercovice. Byly tam mezi nimi tři nebo čtyři dívky, dosti mladé a dosti přívabné, s vlasy velmi černými a dlouhými po ramena, a s banbami tak vystoupělými, tak sevřenými a tak prostými ochlupení, že, důkladně si je prohlížejíce, žádnou banbu jsme nepocitovali.

Prozradím tam s nimi nebylo více řeči ani domluvy, jelikož jejich halekání bylo takové, že nebylo slyšeti ani rozuměti žádnému.

Dali jsme jim znamení, aby odesli; učinili tak a přešli za řeku. Tři nebo čtyři naši muži opustili čluny a naplňli vodou nevim kolik sudů, jež jsme dovezli, a pak jsme se navraceli k lodím. Jakmile jsme však takto přijížděli nazpět, zamávali na nás, abychom se vrátili. Navrátili jsme se a oni poslali vyhoštěnce a nechtěli, aby tam s nimi zůstával. Tento nesl nevelikou nádobu a dvě nebo tři červené čapky, aby je tam daroval jejich pánu, bylo-li by tam nějakého. Neměli snahu něčeho mu odnámati, naopak, vykárali jej se vším všudy. Ale Bartolomeu Dias jej poslal zas nazpět, prikazuje mu, by jim to všeobno dal. I vrátil se a vše dal před našimi zraky tomu, jenž jej napoprve tak přátelsky přijal. Vrátil se ihned a my jej odvezli.

Ten, který jej přijal, byl již starší a nosil se marnivě, celý plný pér k tělu připevněných, že

zdál se býti šípy proklán jako sv. Šebestián. Další měli členky ze žlutých pér, další z červených; a další ze zelených. A jedna z těch dívek byla celá zdola naboru onou barvou nabarvená; a byla zjevně tak dobře stavěná a tak zaoblená, a její hanba (hanby necític) tak půvabná, že mnohé ženy od nás – vidouce ji tak pěkně utvářenou – by zababula, že nemají ji jako ona. Žádný z nich nebyl obřezaný, nýbrž všichni tak jako my. A s tím jsme se navrátili a oni odešli.

Odpoledne si kapitán s námi všemi ostatními ve svém člunu a s dalšími kapitány lodí v jejich člunech vyjel na projížďku zálivem oproti pobřeží. Nikdo však na pevninu nevystoupil, poněvadž kapitán si to nepřál, přestože na ní nikdo nebyl. Vystoupil pouze – on s námi všemi – na jakýsi skalnatý ostrov, jenž se v zátoce nachází a jenž se při odlivu značně odkrývá. Je však ze všech stran obklopen vodou, tudíž tam nikdo nemůže, jediné doplout nebo doplout. Tam si dobrou bodínku a půl hověl on i my všichni ostatní. A někteří námořníci chodili se sítkou a nalovili nemnoho drobných ryb. Na lodě jsme se tedy navrátili až pozdě večer.

V neděli po svátcích velikonočních zrána kapitan stanovil, že pojedeme na mši a na kázání

na ono skalisko. Prikázal všem kapitanům, aby se bláhli v člunech a aby pluli s nim. A tak se stalo. Prikázal postavít na tom skalisku baldachyn a pod ním velmi pěkně vyhotovený oltář. A tam spolu s námi všemi nechal sloužit zpíváním mši, již sloužil páter bratr Henrique a celobrovuli ostatní páteři a duchovní, již tam všichni byli přítomni. Kterážto mše, dle mého nádmní, vyslechnuta byla všemi s velkým potěšením a zbožností.

Kapitan tam byl s vlajkou Kristova řádu, se kterou vyplul z Belému a jež byla neustále vztyčena, na straně evangelia.

Po ukončení mše se páter odstrojil a usedl na jakousi vysokou židli; a my všichni tam rozložili v písku. I kázal slavnostní a prospěšné kázání v dějin evangelia, na jebož konci pojednal o našem přjezdu a o nalezení této země, v souladu se unamením kříže, v jebož poslušenství jsme připluli, což bylo velmi vhodně a vedlo nás k velké zbožnosti.

Zatímco jsme se účastnili mše a kázání, na pobřeží se nacházelo asi zhruba tolik lidí jako večer, se svými luky a šípy, volně se procházeli. Pozorujice nás se usadili. A po skončení mše, když jsme byli usazeni při kázání, mnozí z nich

postavali, rozezvučeli roby či trouby a jali se trochu poskakovati a tancovati. A někteří z nich vskočili do člunů – dvou či tří, které tam měli – jež nejsou zbotoveny tak, jako ty, které jsem již viděl; jsou to poubé tři kmeny mezi sebou svázané. A tam jich vsedalo čtyři nebo pět nebo tolik, kolik jich o to stálo, od pevniny se skoro nevzdalujíce, leda tam, kde nohou dosáhli.

Po ukončení kázání navrátil se kapitán s náší vlahkou vztyčenou a námi všemi ke člunům. Nalodili jsme se a pluli všichni směrem k pevnině, abychom projeli podél místa, kde prodlévali; na příkaz kapitánův jel napřed ve svém člunu Bartolomeu Dias s kmenem z jednoho z domorodých člunů, jež jim vzalo moře, aby jim jej dal; a my všichni, na dostřel, za ním.

Jakmile spatřili člun Bartolomea Diase, všichni se hned přiblížili k vodě, vstupující do ní, až kam dostáčovali. Naznačili jim, aby odložili luky; a mnozí z nich je vzápětí na zem pokládali a jimi nikoli.

Byl tam jeden, jenž velice promlouval k ostatním, aby se vzdáli, nezdálo se mi však, že by k němu měli úctu či z něj strach. Ten, jenž na ně takto naléhal, chodil se svým lukem a šípy a byl pomalovaný rudou barvou na prsou, ramenou,

... a jali se trochu poskakovati a tancovati ...

(Hans Staden, Warhaftig Historia und Beschreibung einer Landtschaft der wilden, nacketen, grimmigen Menschfressen ... Marburg 1557)

kyčích, stehnech a nobou až dolů, avšak prázdná místa na břěse a na žaludku byla jeho přirozené barvy. A barvivo bylo tak červené, že jej voda nesmývala ani nerozpouštěla, naopak, když vyšel z vody, zdálo se být ještě červenější.

Jeden z mužů z lodky Bartolomea Diase vystoupil na břeh a přecházel mezi nimi bez toho, že by jej popichovali nebo mu škodili. Naopak, dávali mu tykve s vodou a mávali na ty v lodce, aby vystoupili na pevninu.

S tím se Bartolomeu Dias navrátil ke kapitánovi; a jeli jsme k lodím najít se, rozemnice písťaly a trubky bez toho, abychom je více mořili. A oni se opětovně usadili na pobřeží a tak prozatím setrvali.

O ten skalnatý ostrůvek, kde jsme byli vyslechnout mši a kázání, se notně tříští voda, odkrývajíč značně písku a oblázků. Zatímco jsme tam prodlévají, jali se někteří hledati měkkýše, naši však jenom silné a krátké krevety, mezi nimi byla jedna tak velká a tak silná, že jsem takovou jakživ nespatriil. Naši teěž skořápky lastur a škeblí, nenarazili ale na žádný celý kus. A jakmile jsme dojedli, vzápětí dorazili na tuto loď, na příkaz vrchního kapitána, všichni kapitáni, s nimiž se on uchýlil do ústraní, a já spolu s nimi. I otázel se

užech, zdálo-li by se nám dobré vyslat k Vaši Výmosti proviantní loď se zprávou o objevení této země, aby mohla býti lépe prozkoumána a poznána, než v té chvíli my mohli jsme zvědět, neb jsme byli na naší cestě¹⁶.

A mezi mnoha promluvami, jež byly při té příležitosti proneseny, všichni zúčastnění, nebo většina z nich řekla, že by to bylo velmi dobré. A tím to uzavřeli. A jakmile se takto rozhodlo, otázal se ještě, zdálo-li by se jim dobré získat ude násilím dvojici těchto lidí a zaslat ji Vaši Výmosti, nechajíc zde za ně další dva z vyboštěnců.

V této záležitosti se shodli, že není třeba nikoho získávati násilím, neboť zvykem těch, kteří byli takto silou kamsi vezeni, bylo říkat, že u nich je všebo, na co se jich zeptají; a že by lepší, mnohem lepší zprávy o zemi dali dva muži z těch vyboštěných, již by tu byli zanechání, než by dali oni, byli-li by odvezeni, neboť jim žádný nerozumí. Ani by se tak brzy nenaucili hovořiti, aby dokázali tak dobře vypověděti, co by jiní mnohem lépe pověděli, až by je sem Vaše Výmost poslala. A tudíž, aby se nesnažili získávati nikoho násilím ani nebudili rozruch, aby je raději uklid-

¹⁶ To jest na cestě do Východních Indií.

ňovali a mírnili, a nechali zde, až odtud budeme odplouvat, jen dva vyhoštěnce.

A tak bylo stanoveno, neb se to všem zdálo nej-
lepší.

Když to vše skončilo, řekl kapitán, abychom v člunech jeli k pevnině a že se uvidí, jaká je ta řeka a také proto, abychom si tam pobověli.

Všichni jsme jeli ve člunech na pevninu, ozbrojeni a vybaveni vlnajkou. Oni přecházeli po pobřeží u ústí řeky, kam jsme se my plavili; a než jsme připluli, poučení z dřívějšíka, odložili všechny luky a mávali, abychom vystoupili z člunu. Ale jakmile čluny dorazili k pevnině, přešli hned všichni za řeku, jež není širší než hra v mancal¹⁷. A sotva jsme se vylodili, někteří z našich ihned přešli řeku a dostali se mezi ně. Někteří vyčkávali; jini se vzdalovali. Dělo se to ovšem takovým způsobem, že byli všichni promíšeni. Nabízeli své luky a šípy za klobouky a lněné čapky nebo za cokoli, co jim dávali.

Přešlo tam tolik z našich a byli s nimi tak pro-

¹⁷ *Mancal* nebo též *fito*; na zemi vztýčený kolík, jenž má být poražen koulí. Jedná se o hru ještě v minulém století v Portugalsku velmi oblíbenou. Šířka řeky zmiňovaná Caminhou tedy zhruba odpovídala vzdálenosti hráče od kolíku v této hře, tj. asi 8 až 10 metrům.

míšení, že se domorodci stávali nedůvěřivými a vzdalovali se. A někteří z nich se vydali nabornu, kde se nacházeli ostatní.

Kapitán tedy přiměl dva muže, aby jej vzali do náruče, dostal se přes řeku a přiměl všechny k návratu.

Lidi, kteří se tam vyskytovali, nebylo více než obvykle. A jakmile kapitán přiměl všechny k návratu, někteří z nich k němu přišli, ne protože by v něm uznali pána, neboť, zdá se mi, tomu nerozumí a ani si tobo nejsou vědomi; ale protože naši lidé již přecházeli na tuto stranu řeky.

Tam hovořili a přinášeli mnoho luků a již umíňovaných korálků a směňovali je za cokoli, takže odamtud naši přinesli na loď mnoho luků, šípů a korálků.

Kapitán se pak vrátil na tuto stranu řeky, a vzápětí se jich mnoho seběhlo na její břeh.

Tam byste viděl krasavce, černě a červeně pomalované na trupu i na nobou, jimž to takto do-
vojista velmi slušelo.

Byly mezi nimi též čtyři nebo pět tak jako oni nabých mladých žen, jež nevypadaly špatně.

Mezi nimi byla jedna s jedním stebnem, od kolena po kyčel, a býždí nabarvenými oním tmavým barvivem; a všečen zbytek byl její přirozené

barvy. Jiná měla obě kolena takto křivkami zbarvená, a též nártý nobou; a její banba tak holá a s takovou nevinností obnažená, že v tom žádné hanby nebylo.

Byla tam též jiná mladá žena s chlápem či děvčákem v náruči, přivázaným kusem látky (nevím z čeho) k prsům tak, že byly vidět jenom nožičky. Ale matčiny noby a vše ostatní nebyly ničím zakryty.

Poté šel kapitán proti proudu řeky, jež plyne neustále blízko pobřeží. Tam počkal na starce, jenž nesl v ruce veslo jejich člunu. Dokud s ním kapitán pobýval, hovořil před námi všemi bez tobo, že by mu někdy někdo rozuměl, ani on nám, co jsme se ho vyptávali ohledně zlata, neb jsme si přáli zvěděti, zda-li se tam vyskytuje.

Tento starec měl pysk tak provrtaný, že by se mu do té díry vešel velký palec; a v ní měl vložen jakýsi bezcenný zelený kámen, jenž ten otvor zvonějšku uzavíral. Kapitán ho přiměl vyjmout jej. A on čert ví co mlel a šel s ním rovnou ke kapitánovi, by mu jej vstrčil do úst. Dostli jsme se tomu zasmáli; kapitán se pak rozmrzel a nechal ho. A jeden z našich mu dal za kámen starý klobouk, ne že by kámen měl nějakou cenu, ale jako ukázka. Později jej kapitán dal, jak se do-

mnívám, spolu s jinými předměty zaslat Vaši Výkosti.

Procházel jsem se tam zkoumajíce říčku, jež má bojně vody a velmi dobré. Podél ní je mnoho nepřítiš vysokých palm a na nich bojně dobrých vyhonků. Mnobo jsme si jich natrhali a pojedli.

Pak se kapitán vrátil dolů k ústí řeky, kde jsme se byli vylodili.

Za řekou jich mnoho tancovalo a bavilo se, jedni proti druhým bez tobo, že by se drželi za ruce. A prováděli to dobře. Nato přešel za řeku Diogo Dias, výběřčí daní, jenž pocházel ze Sacu- wému a který je člověkem vtipným a okouzlujícím; a vzal sebou jednoho našeho pišče svého piščelou. I pustil se s nimi do tance, bera je za ruce; a oni se těšili a smáli a pobybovali se s ním velmi dobře v rytmu píšťaly.

Po tanci jim tam předvedl, přecházeje po wemi, mnoho rychlých otoček a nádberné salto, nad nímž užasli a smáli se a těšili převelice. A přestože je tím bojně povzbudil a potěšil, hned nato se splášil jako divoká zvířata a prchli vzhůru.

A poté kapitán přešel s námi všemi ostatními koku a ubrali jsme se podél pobřeží, zatímco čluny se plavily v blízkosti pevniny. Dostli jsme až

k velkému sladkovodnímu jezeru, jež se nachází při pobřeží, neboť celý ten mořský břeh je na povrchu babníý a voda na mnoha místech prosakuje.

A potom, co jsme přešli řeku, jalo se sedm nebo osm domorodců přecházet mezi námořníky, kteří se chystali nalodit. A odnesli si odtamtud žraloka, kterého Bartolomeu Dias zabil, jím donesl a hodil na břeh.

Postačí Vám povědět, že doposud, byť se již byli poněkud zklidnili, ihned se zničehonic poplášili jako vrabci na krmítku. Člověk si na ně nedovolil promluvit zprudka, aby se více nepoplášili; a vše probíhá tak, jak chtějí, abychom je pěkně ohočili.

Kapitán dal starci, s nímž hovořil, červenou čapku. I přes vše, co spolu hovořili, i přes čapku, již mu dal, jakmile se odloučil a jal se přecházeti řeku, stařec se vzdaloval ukřivuje se a nechťel se z tamté strany na tuto více navrátiti.

Ti druzí, jež kapitán na lodích přijal a jimž dal, co jsem již řekl, se zde již více neobjevili – z toho soudím, že jsou to lidé bloupi, málo znalí, a proto tudiž tak pláší. Avšak i přes to všechno jsou velmi dobře upravení a velmi čistí. A v tom se mi zdají býti ještě více jako ptáci či divá havěť,

jimž pověří dělá lepší peři a lepší srst než obočeným, neboť jejich těla jsou tak čistá, tak silná a pěkná, že více již býti nemohou.

Z tohoto usuzuji, že nemají domovy ani přibytky, kam by se uložili, a vzduch, na němž jsou oddechováni, je číní takovými. Ani jsme doposud nezablédli; žádňý dům nebo něco na ten způsob.

Poté kapitán poslal již zmiňovaného vyboštence Afonsa Ribeira, aby k nim znovu zašel. On šel u dobrou chvíli tam pobyl, navěter se však vrátil, neboť ho přiměli, aby odešel, nechtějice jej tam nechat. A dali mu luku a šípy; a nevrzali mu nic, co bylo jeho. Naopak – říkal – když mu jeden z nich sebral jakési žluté korálky, jež měl s sebou, a utíkal s nimi a on si postěžoval, ostatní se hned za ním vydali, sebrali mu je a dali je na zpět jemu; a poté ho přiměli, aby šel. Říkal, že u nich neviděl nic než chyšky ze zelených větví a z obrovského kapradí, takové jako v kraji mezi Dourem a Minbem¹⁸.

Na lodě jsme se vrátili již téměř v noci, ke spánku.

V pondělí po jídle vystoupili jsme vsičbni na pevninu nabrat vody. Tu jich tam přibýlo mno-

¹⁸ Douro a Minho jsou dvě řeky v severním Portugalsku.

ho, ne však tolik jako předtím. Zato velmi málo jich mělo luky. Zůstali od nás trochu vzdálení; a později se s námi pozvolna smísili. Objímali nás a radovali se. A někteří z nich hned utíkali. Někteří pak dávali své luky za listy papíru a za kdejaké staré čapky nebo za cokoli jiného. A seběhlo se to tak, že dvacet nebo třicet lidí z našich šlo s nimi tam, kde mnoho jiných pobývalo s dřívkami a ženami. I přinesli odtamtud mnoho luků a čelenek ze zelených a žlutých ptačích per, z nichž, jak se domnívám, kapitán jistě posílá Vaši Výsosti ukázkou.

A podle slov těch, co tam byli, se s nimi veseleli. Toho dne jsme je spatřili více zblízka a více dle naší libosti, neboť jsme byli téměř všichni promísení. Jejich těla byla pomalována: u některých bylo tělo barevně rozděleno na čtvrtiny, u jiných na poloviny a další měli na sobě vzory jako na goblénech. A všichni byli s pysky provtanými. A mnozí z nich měli kosti a jíní byli bez kostí.

Někteří s sebou měli zelené ježky ze stromů, které se barvou podobaly kaštanům, třebaže byly menší. A ty byly plné jakýchsi malých červených zrněk, jež, rozdracena mezi prsty, vytvořela velmi červené barvivo, jímž byli nabarveni.

A čím více se namáčeli, tím byli červenější. Všichni jsou vyholení až nad uši; stejně tak obočí a řasy.

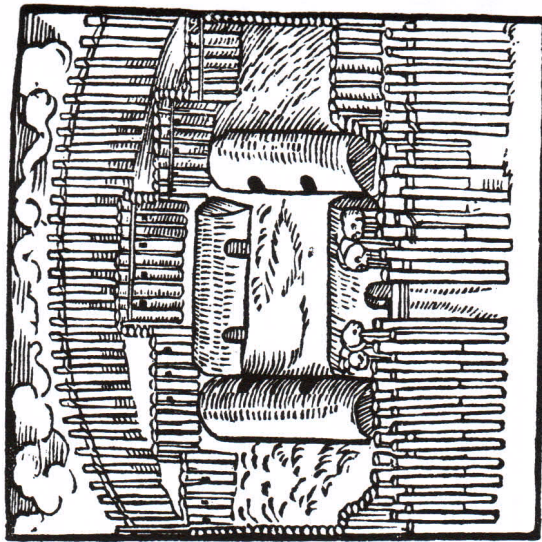
Všichni mají čela od spánku ke spánku nahoru od černým barvívem tak, že to vyhlíží jako dva prsty široká černá páska.

Tu kapitán přikázal onomu vyboštěnému Afonsu Ribeirovi a dalším dvěma vyboštěným, aby šli mezi nimi pobýt; a stejně tak Diogu Diasovi, že byl mužem šprymovným, s nímž se veselili. Vyboštěncům přikázal, aby tam tu noc zůstali.

Odebrali se tam všichni a prodlévali mezi nimi. A podle toho, co říkali, šli dobře půldruhého míli k jakési vesnici, kde se nacházelo devět nebo deset stavení, z nichž každé bylo tak dlouhé jako tato kapitánská loď. Byla dřevěná, s bočními stěnami z prken, a pokryta suchým palmovým, slušně vysoká; všechna tvořila jediná místnost bez jakéhokoli členění, uvnitř měla množství podpěr; a mezi nimi vysoko uvázala stě, v nichž spí. Pod nimi, aby se zabránilo, rozdělávají své ohně. A každé obydlí mělo dva malé vchody, na každém konci jeden.

V každém stavení prý žilo třicet nebo čtyřicet lidí, a takto je prý zastíblí; a prý jim dávali

„... A každát obydlí mělo dva malé vchody, na každém konci jeden.“

(Hans Staden, Warhaftig Historia und Beschreibung einer Landschaft der wilden, nacketen, grimigen Menschenfressen ... , Marburg 1557)

... a té krmě, kterou měli, kupříkladu mnoho ba-
tat a jiných blíz a semen, jež ta země plodí a jež
oni pojídají. Ale jakmile se připozdilo, přiměli
je všechny ihned k návratu a nepřáli si, aby tam
okoložili zůstal. Ještě prý chtěli jít s nimi.

Vyměnili tam rolničky a jiné nicotnosti, které
měli s sebou, za velké a nádherné červené papouš-
ky¹⁹ a za dva malinké zelené a za čelenky ze ze-
lených per a jakousi tkaninu z perů mnoha barev,
látku to přenáděrnou, jak Váše Výsost všechny
ty věci sama sblédne, neboť kapitán jí je zajisté
votlo, jak pravil.

A s tím přibyl; a my jsme se navrátili na loď.
V úterý po jídle jsme se přeplavili na pevn-
inu, abychom nasbírali dříví a vyprali prádlo.

Když jsme připluli, bylo jich na pobřeží asi še-
dost nebo sedmdesát, bez luků či něčeho jiného.
Jakmile jsme dorazili, ihned k nám přišli a neu-
tkali. Poté se jich sbromáždilo mnoho, dobře dvě
stě, všichni bez luků; a tak se mezi nás vmísili, že
něm někteří pomáhali dopravovat dříví a na-
kladati je do člunů. I pachtili se spolu s našimi
a těžili se velice.

Zatímco jsme řezali dříví, dva tesáři vyrábě-

¹⁹ Ptáček podobně arara.

li velký kříž ze stromu, který byl za tím účelem včera skácen.

Hojně jich přibývalo tam k tesařům. A soudím, že to bylo spíše tím, že spatřili železné náčiní, se kterým pracovali, nežli tím, že spatřili kříž, neboť oni nevlasně nic, co by bylo ze železa, a své dříví a stromy sekají pomocí kamenů v podobě klínů zaklesnutých v násadě mezi dvěma zásekami a tak dobře přivázanými, že drží pevně, jak říkali mužové, kteří včera byli v jejich obydlích, neboť je tam spatřili.

A bylo již toliké jejich rozmlouvání s námi, že nám v tom, co nám bylo třeba udělati, byli skorem na obtíž.

Kapitán poslal dva vyboštěnce a Dioga Diase, aby šli do tamté vesnice (a do dalších, bude-li o nich zpráva) a aby se v žádném případě nevraceli spát na lodě, i kdyby je posílali. A tak tedy odesli.

Zatímco jsme chodili lesem a káceli dříví, přelétali mezi těmi stromy nějaký papoušek, někteří zelení a jiní hnědí, velcí i malí, tou měrou, že se mi zdá, že jich v této zemi bude hojně. Já jich však neviděl více než devět nebo deset. Jiné ptactvo jsme pak neviděli, pouze nějaké holuby²⁰, ale je-

²⁰ Jde zde o holuby cayennské.

... a své dříví a stromy sekají pomocí kamenů v podobě klínů ...

(André Thevet, Les singularités de la France Antarctique, Paris 1558)

vili se mi značně větší než portugalští. Někteří říkali, že zablédli brdlíčky²¹; já je však nezablédl. Ale že stromoví je tu velmi bojně a rozsáblé a nespočetných drubů, nemám pochyb o tom, že tu ve vnitrozemí bude ptačtva bojnost.

Navečer jsme se s naším dřívím navrátili na loď.

Soudím, Pane, že jsem zde ještě Vaši Výsosti nevyhlídl vzhled jejich luků a šípů. Luky jsou černé a dlouhé, šípy jsou těžké dlouhé a jejich broty ze seřezané třtiny, jak Vaše Výsost shlédne na několiha, jež – domnívám se – kapitán Vaši Výsosti zaslal.

Ve středu jsme na pevnině nebyli, neboť kapitán strávil celý den na proviantní lodi, vyprazdňuje ji a nechaje převézt na loď to, co každá uveze. Oni se nakupili na pobřeží; bylo jich mnoho, jak jsme z lodí viděli. Dle slova Sancha de Tovar, jenž tam byl, jich bylo na tři sta.

Diogo Dias a vyboštětec Afonso Ribeiro, jež kapitán včera poslal, aby tam za každou cenu přespali, se navrátili již z večera, neboť oni si nepřáli, aby tam zůstali. Přinesli zelené papouš-

²¹ Jde zřejmě o tzv. *Columbigallina tapacoti* nebo *Columbigallina minuta*.

ky a jiné, černé piáky, téměř jako straky, kdyby neměly bílý zobák a krátký ocas.

Jakmile se Sancho de Tovar uchýlil na loď, chtěli jít někteří s ním, on však chtěl pouze dva mladé, udatné a význačné muže. Dal o ně tuto noc velmi dobře pečovat a dbát. Snědli všechnu krmí, kterou jim dali; a, podle jeho slov, jim nechal připravit povlečené lůžko. Té noci spali a hověli si.

A tobo dne se tedy nestalo nic dalšího, co by bylo hodno zaznamenat.

Ve čtvrtek posledního dubna jsme pojedli brzy, skoro zrána, a chystali jsme se na pevninu pro další dříví a vodu. Když chtěl kapitán opustit loď, přibyl Sancho de Tovar se svými dvěma hosty. A že ještě nejedl, prostřeli mu ubrusy. Donesli mu krmí a on jedl. Hosty posadili každého na židli. A ode všeho, co jim předložili, none pojedli, přede vším šunky a ryže.

Vina jim nepředložili, neboť Sancho de Tovar říkal, že jej nepijí.

Po jídle jsme všichni vsedli do člunu a oni s námi. Jeden plavčík dal jednomu z nich velký, pěkně zabnutý tesák dvoočáka. Jakmile jej získal, vstrčil si jej okamžitě do pysku, a jelikož mu tam nechtěl držet, dali mu kousek červeného

vosku. I upravil si svou ozdobu vzadu tak, aby společlivě držela, a vstrčil si ji do pysku takto obrácenou vzřbůru. A nesl se s ní tak spokojeně, jako by měl nějaký vzácný klenot. A jakmile jsme vystoupili na pevninu, okamžitě s ní odesel a již se více neukázel.

Bylo jich na pobřeží, když jsme vystoupili, osm nebo deset; a zanedlouho počali přicházeti další. A zdálo se mi, že jich přišlo tobo dne na břeh čtyři sta nebo čtyři sta padesát.

Někteří měli luky a šípy, jež všechny vyměnili za čapky nebo za cokoli, co jim dali. Jedli s námi z tobo, co jsme jim dávali. Někteří z nich pili vína; jiní jej pít nemohli. Zdá se mi však, že kdyby mu přivykli, pili by jej s velkou chutí.

Všichni se tak nosili, tak dobře stavěni a rozkošní se svými barvami, že vypadali skvěle. Přeravovali tolik dříví, kolik byli schopni, a velmi ochotně je nosili ke člunům.

Byli již pokojnější a jistější mezi námi, spíše než my jsme byli mezi nimi.

Kapitán šel s několika z nás kousek tím stromovím až k jakémusi velkému potoku s hojností vody, jenž se nám jevil býtí týmž, který ústí na pobřeží a v němž jsme nabrali vody.

Chvilí jsme tam pobýli, pijíce a hovíce si na

jeho břehu, mezi stromovím, jež je toliké, tak veliké, tak husté a s tolikým listovím, že je člověk spočítat nedokáže. Je v něm hojně palem, z nichž jsme získali množství dobrých vyhonků.

Když jsme vystoupili z člunu, pravil kapitán, že by bylo dobré, kdybychom šli rovnou ke kříži, jenž byl opřený o strom poblíž řeky, protože měl být zátra vztyčen, neboť bude pátek, a abychom všichni poklekli a políbili jej, nechť domorodci vidí úctu, již k němu chováme. A tak jsme učinili. A těm deseti nebo dvanácti, kteří se tam nacházeli, jsme naznačili, aby též tak učinili, i jali se jej všichni líbat.

Zdají se mi býtí lidmi tak nevinnými, že, rozuměl-li by jim člověk a oni nám, stali by se ihned křesťany, neboť, jak se zdá, nemají ani nevyznávají žádnou víru.

A naučil-li se tedy vyboštěnci, kteří tu zůstávají, dobře jejich řeči a porozuměl-li jim, nepochybují o tom, že, dle svatého úmyslu Vaší Výsosti, se stanou křesťany a uvěří v naši svatou víru, k níž – dá-li Bůh – je Vaše Výsost přivede, neboť jsou to jistotně lidé dobří a značně prostí. I všickni se jim rychle jakýkoli rys, jež jim budete chtít dáti. Vždyť náš Pán, jenž je obdaril pěkným tělem a pěknou tváří jako dobré lidi, nás

sem přivedl. Soudím, že to nebylo bez důvodu.

Pročž Vaše Výsost, jež tolik touží šířiti svou víru katolickou, dbáti by měla o jejich spásu. A dá Bůh, že se tak stane s malou námahou.

Neobdělávají pole, ani nechovají žádná zvířectvo. Není zde volů, ani krav, ani koz, ani ovcí, ani slepic, ani jakékoli jiné havěti, jež by byla přívýklá životu s lidmi. Jedí pouze batáty, jichž je tu hojnost, a semena a plody, jež jim skýtají země a stromy. A přitom jsou tak cí a tak odolní a tak silní, že my tací nejsme, přes všechnu pšenici a zeleninu, kterou pojídáme.

Tento den, dokud tam pobývali, s našimi bez ustání tančili a křepčili za zvuku jednoho z našich bubnů tak, že jsou s námi sprátelei da- leko více než my s nimi.

Naznačil-li jim člověk, jestli by nechtěli jet na loď, ihned k tomu byli svolni, a to takovým způsobem, že chtěli-li bychom je všechny pozvat, všichni by šli. Tuto noc jsme však na loď vzali jen čtyři nebo pět, a to: vrchní kapitán dva; Simão de Miranda jednoho, jebož si již vedl jako komorník, a Aires Gomes dalšího, též jako komorník.

Jeden z těch, jež přivedl kapitán, byl jedním z hostů, jež mu přivedli poprové, když jsme sem přibylí. Ten sem dnes přišel oděný v jeho košili

a s ním jeden jeho bratr; a byli tuto noc velmi dobře zaopatřeni, jak krmí, tak ložem z žiněnek a prostradel, aby je více obočili.

A dnes, tedy v pátek prvního květnového dne, vystoupili jsme po ránu na pevninu s naší vlnkou; a vylodili jsme se proti proudu řeky směrem k jihu, kde se nám zdálo byti nejlepší zarážiti kříž, aby jej bylo lépe vidět. Tam kapitán označil místo, kde by měli vybloubit jámu k zarážení kříže.

Zatímco ji hloubili, šel s námi ostatními po proudu řeky pro kříž, jenž se tam nalézal. Od tamtud jsme jej nesli s duchovními a kněžnými zpujícími vprádu, tak jako procesí.

To jich tam již bylo mnoho, přibližně sedmdesát nebo osmdesát; a jakmile nás viděli takto přicházeti, někteří si chtěli vlézt pod kříž, aby nám pomohli. Řeku jsme přešli podél pobřeží a položili jsme jej tam, kde měl stát, což je asi na dva dostřely ze samostřilu od řeky. Jak jsme tam tak pobývali, přibýlo jich dobře sto padesát i více.

Když byl kříž zaražen, s erby a devízou Vaší Výsosti, jež na něj předtím přibíli, postavili u něj oltář. Tam sloužil mši páter bratr Henrique, ta byla zpívána a celebrována již řečenými

duchovními. Domorodců tam s námi na mši bylo přibližně padesát nebo šedesát, všichni vkleče jako my.

A když došel k Evangeliumu a my jsme se všichni postavili s rukama zdviženými, oni povstali s námi a posvedli ruce, setrávajíc tak až do skončení; a poté se znovu usadili jako my. A při posdvihování, kdy jsme pokleklí, zaujali všichni tutéž polohu jako my, s rukama zdviženými a tak pokojní, že, utvrzují Vaši Výsost, v nás tím vyvolali velikou zbožnost.

Zůstali s námi takto až do skončení přijímání, po němž přijali svátost oltární také duchovní a kněží a kapitán s několika z nás ostatních.

Někteří z nich vstali, neboť slunce bylo prudké, když jsme přijímali, a jimi tam zůstali. Jeden z nich, padesátí nebo pětapadesátiletý muž, tam setrval s těmi, kteří zůstali. Tento, jak jsme tam tak byli, shromažďoval ty, co tam zůstali a ještě přivolal další. A rozprávejíc takto mezi nimi přecházel, ukázel jim prstem k oltáři a poté zamířil prstem k nebi, jakoby jim říkal cosi dobrého; a my jsme to tak přijali.

Po ukončení mše svolkl páter svrchní roucho a zůstal v albě; a takto vystoupil na stoličku vedle oltáře. Tam nám kázal evangelium a z apo-

štolů, ježichž den je dnes²², pojednávaje ke konci kázání o tomto Vašem tak svatém a ctostném počinání, což v nás ještě prohloubilo naši zbožnost.

Ti, kteří byli i na kázání, setrvali jako my, na něj hledíce. A to, co říkám, přilákalo další, aby tam přišli. Někteří přicházeli, jiní odcházeli. A po ukončení kázání, že měl Nicolau Coelbo přisobě mnoho cínových křížků s krucifixy, jež mu zůstaly ještě z předchozí cesty, uznali za příhodné dát každému jeden na krk. I tu se páter Henrique usadil pod kříž a tam jednomu po druhém dával na krk svůj křížek přivázaný na šňůrce, nechávaje je ponejprve jej políbíti a posvednouti ruce. K tomuto se jich dostavilo bojné; i dali jsme jim je všem, jichž bylo kolem čtyřiceti nebo padesátí.

Když toto skončilo – byla již dobře jedna hodina po poledni – jeli jsme se najíst na loď, vyzav s sebou kapitán tébož, jenž ostatním ukazoval k oltáři a k nebesům, a s ním jednoho jeho bratra. Uctil jej převelice a dal mu jednu arabskou košili a tomu druhému jednu obyčejnou.

A, jak se mně i všem jevílo, těmto lidem nescbází ničeho jiného, aby byli celými křesťany, než

²² Sv. Filip a sv. Jakub mladší – 1. květen.

nám porozuměti, neboť přijímali to, co nás víděli vykonávati, jako my sami, neboť se nám zdálo, že nemají žádných model ani nikoho neuctívají. A pevně věřím tomu, že pošle-li sem Vaše Výsost někoho, kdo by s nimi pomaleji jednal, že všichni obrácení budou na viru dle přání Vaší Výsosti. A tudíž pojedle-li sem někdo, ať rozhodně záhy přijedou duchovní, by je pokřtili, neboť v té době již budou více znali naší víry, skrze dva vyboštěnce, již tu mezi nimi zůstanou a kteří oba dnes také přijali svátost oltární.

Mezi těmi všemi, již dnes přišli, byla jen jediná mladá žena, jež byla na celé mši a již dala kus látky, aby se jí zakryla. Ovinuli je kolem ní. Jak se však usadila, nedbala příliš tobo, aby jež dobře rozestřela a zakryla se. Jejich nevinnost je, Pane, taková, že Adamova nebyla by větší, co se banby týče.

Nyní necht Vaše Výsost posoudi, obráti-li se na viru či ne ten, kdo v takové nevinnosti žije, budeme-li je učít, co je jejich spásou.

Když toto vše skončilo, šli jsme před nimi políbili kříž, rozloučili jsme se a je-li se nasytit.

Domnívám se, Pane, že s těmi dvěma vyboštěnci zde zůstanou ještě dva plavčíci, kteří této noci opustili ve člunu naši loď přebíjaje na pev-

ninu. Více se nevrátili. I soudíme, že zde setruvají, neboť po ránu, dá-li Bůh, odtud odplouváme.

Tato zem, Pane, zdá se mi, že od cípu, jež jsme nejjížeňji zablédli, až k druhému cípu, který směřuje k severu, a již jsme z tohoto přístavu viděti mohli, bude tak veliká, že bude mít doibre dvacet nebo pětadvacet mil pobřeží. V některých částech pobřeží jsou velká skaliska, tu červená, tu bílá; a povrch země všude rovný a plný velkých stromů. Od jednoho konce k druhému je pobřeží písčité, velmi rovné a velmi krásné.

Vnitrozemí se nám pohledem z moře jevílo velmi rozsáhlé, neboť, rozblížeje se, viděli jsme samou zemi se stromovím, jež se nám zdála sahat velmi daleko.

Doposud jsme nezvěděli, je-li v ní zlata či stříbra či vůbec něco z kovu či železa; ani jsme nic takového u nich nezablédli. Země sama o sobě má však velmi dobré podnebí, tak chladné a mírné jako v kraji mezi Dourem a Minhem²³, neboť v tomto čase se nám jevílo jako tamní.

²³ Podnebí v již zmíněné oblasti severního Portugalska je v zimě větší chladné a v létě značně teplé. Pro tuto oblast je typická jasná zelená barva její krajiny, pěstování ovoce, zeleniny a obilovin a produkce vynikajících vín; i tento aspekt plodnosti zřejmě vedl Caminha k takovému přirovnání.

Vody jsou bojně; nesmírné. A země je tak půvabná, že chtějí ji využítí, bude v ní, zásluhou místních vod, bujětí vše.

Avšak nejlepší ovocem, jež je tu možno sklídití, jeví se mi spása těchto lidí. A ta by měla býti nejvýznamnějším séměm, jež by v ní Vaše Výsost měla zasítí.

A třebaže by zde nebylo nic jiného než místo k přistání během plavby do Kalikatu, bylo by to dostačující. Nebledě k předpokladu, že se naplní a uskuteční to, co si Vaše Výsost tolik přeje, to znamená šíření naší svaté víry.

A takto, Pane, zpravuji Vaši Výsost o tom, co jsem v této Vaší zemi zblédl. A rozepsal-li jsem se trochu, necht' mi Vaše Výsost promine, neb to byla tužba o všem Vám pověděti, jež mě přiměla k takovému podrobnostem.

A tedy, Pane, necht' není pochyb, že jak v tomto úřadě, jež zaujímám, tak i v čemkoli jiném, co by bylo ve Vašich službách, budu Vaši Výsosti sloužiti znamenitě, a žádám Vaši Výsost, aby, udělujíc mi tak mimořádnou přízeň, posla-la z ostrova svatého Tomáše Jorge de Osório, mého zetě – což od Vás přjmu ve veliké milosti.

Ruky políbení Vaší Výsosti.

Z tohoto Bezpečného přístavu²⁴, z Vašeho ostrova Právěho kříže, dnes, v pátek, promíbo dne měsíce května roku 1500.

Pero Vaz de Caminha²⁵

²⁴ *Porto Seguro* neboli Bezpečný přístav, jak místo přistání pojmenovali portugalští mořeplavci.

²⁵ Na obálce je uvedeno: Králi, našemu Pánu; na zadní straně pak: Dopis Pera Vaze de Caminhy o objevení nové země, jež učinil Pedro Alvarez.

